

EL FUTUR DEL DELTA

La NASA constata la regressió del Delta

L'agència espacial alerta que la forma i l'estat del delta de l'Ebre ja estan controlats pel mar i no pel riu

Terres de l'Ebre Paula Pedrero

Segons un estudi comparatiu de la NASA, la forma i l'estat del Delta ja no estan controlats pel cabal del riu, sinó per les onades del mar. I amb l'augment del nivell del mar i les tempestes, més freqüents i intenses, estes onades s'estan fent més grans, cosa que dona lloc a una erosió costanera creixent. Este fet queda evidenciat a través de dos fotografies aèries del Delta: una, del 1984, feta pel satèl·lit Landsat 5; i una segona, del 2021, del Landsat 8 [a la doble imatge]. Un dels canvis més evidents que ha experimentat la costa deltaica és el retrocés dramàtic de l'illa de Sant Antoni, la punta de llançà exterior del Delta, pràcticament desapareguda en la imatge més recent. Esta illa triangular, situada a la desembocadura del riu Ebre, a prop de Riumar, ha retrocedit diversos centenars de metres.

No és la primera vegada que la NASA publica un article o estudi sobre el delta de l'Ebre, però cada cop són més els organismes internacionals que posen la mirada en el sistema deltaic. En els últims anys, nombrosos estudis i sèries de dades faciliten que es pugui conèixer l'estat i l'evolució del Delta i dels fets i circumstàncies que l'envolten. En declaracions a l'ACN, Carles Ibáñez, coordinador de la línia de canvi climàtic del centre

tecnològic Eurecat, indica que tot i que no són fotografies o tipus d'anàlisis nous o exclusius, que ho faça la NASA "vol dir que hi té interès, que és un dels llocs del món on és més clara l'evolució tan ràpida de la regressió, que crida l'atenció i que malauradament n'és un exemple". "No és l'únic cas, però així i tot, desperta interès a escala internacional i és positiu", ha insistit Ibáñez.

ADAPTAR-SE O ALLUNYAR-SE L'article de la NASA també descriu la situació del Delta i l'elaboració del Pla de Protecció del Govern espanyol, que preveu la compra i permuta de fins a 900 hectàrees d'arrossars de terrenys privats del Delta. Si s'adapta esta mesura, constituirà la compra de terres més gran d'Europa fins ara a causa del canvi climàtic.

Tanmateix, esta opció no és ben acollida per la Generalitat, per la Taula de Consens ni per la majoria d'habitants i activitats econòmiques del Delta, recorda la NASA, alguns dels quals aposten per reforçar les platges, el bombeig d'aigua als arrossars i els dics per a protegir la costa en un intent d'adaptar-se a este ecosistema canviant. Els agricultors, per la seva banda, també estan buscant maneres d'afrontar els nous reptes. Este és el cas de l'agricultor Juan Ferrer, que després que el temporal Gloria inundés

els seus arrossars fins a tres quilòmetres terra endins, està participant en un projecte nacional per a cultivar varietats d'arros més resistents a la sal. Esta acció s'emmarca en el programa Orígens, liderat per la multinacional Kellogg's i l'IRTA, amb l'objectiu de transferir millores tecnològiques als cultius. Actualment, el 30 % de l'àrea conreada d'arros al Delta utilitza estes pràctiques de cultiu.

Per la seua banda, l'agència espacial no es posiciona en la qüestió de les mesures, però assegura que el delta de l'Ebre "il·lustra les difícils decisions" que han de prendre moltes comunitats costaneres que s'enfronten a la pujada del nivell del mar, i que han de decidir entre intentar contenir l'oceà o gestionar la retirada. Ibáñez apunta que, encara que tard, els governs s'estan mobilitzant des del Glòria. "Una altra cosa és si hi haurà consens en les actuacions, si hi haurà recursos i si seran tècnicament les que convenen al Delta", ha declarat. "Estem en la discussió tècnica i política de quines són les coses a fer, en quin ordre de prioritat i qui ho paga", ha afegit Ibáñez, convençut que la urgència facilitarà que s'arribi a un consens.

MESES URGENTS Segons afirma Toni Espanya, cap de costes de l'Estat, el Pla de Protecció està "a la

recta final" i tot apunta que es tancarà durant este començament del 2022 i entrarà en el tràmit de valoració estratègica ambiental. No serà fins aleshores que se'n farà públic el contingut final. La compra de terrenys privats per part de l'Estat, les anomenades "zones d'acomodament", és considerada com "una de les apostes fortes" de pla. Com a acció complementària, preveu la reubicació d'arenes de forma periòdica a les zones més fràgils, amb el propòsit d'evitar que s'hagen d'establir noves zones d'acomodació en 20 o 30 anys a causa de la regressió de la costa.

Tanmateix, independentment del Pla de Protecció i tenint en compte la situació d'urgència actual, el maig del 2021 el Servei Provincial de Costes de Tarragona va presentar un projecte de reubicació de sorres per tal d'accelerar l'inici de les obres. "El 2022 desenvoluparem el 100 % del projecte de reubicació de sorres. Hi ha dos opcions: o que s'inici en els pròxims dies i acaben abans del mes de març -quan comença el període de nidificació al Delta- o esperar-nos al setembre", indica Toni Espanya. Al mateix temps, Albert Salvadó, delegat territorial del Govern a les Terres de l'Ebre, ha dit esta setmana en declaracions a Ràdio Delta que li consta que "l'Estat ho està posant tot a disposició perquè els moviments d'are-

nes puguen començar a molt curt termini". "És imprescindible començar les obres de manera imminent", ha valorat.

Les obres inclouen el trasllat de 150.000 metres cúbics de la Punta de la Banya al Trabucador, 120.000 de la platja exterior del Fangar a la platja de La Marquesa i Riumar, i entre 30.000 i 50.000 de la Platja del Serrallo a l'illa de Buda.

VELLES PROBLEMÀTIQUES L'article de la NASA també descriu els problemes acumulats dels últims 150 anys a l'Ebre i com els aiguamolls s'han convertit en camps d'arros, que ara cobrixen fins al 80 % del Delta. "Per a subministrar aigua per al reg i generar energia hidroelèctrica, s'han construït més de 187 preses al riu Ebre i els seus afluents. Estes construccions, però, retenen la major part del subministrament de sediments del riu més gran d'Espanya en embassaments i darrere les preses. L'erosió i l'enfonsament del terreny van seguir riu avall", detalla la NASA, dibuixant les causes del retrocés actual. De fet, en un article del 2018 ja alertava d'un pronòstic catastròfic. "Es preveu que els embassaments del riu, combinats amb l'augment del nivell del mar i l'enfonsament de la terra, passe factura: el 40 % del Delta podria estar submergit el 2100".